

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Dissertationes De Actibus Humanis

Karchne, Simon

Augustæ Vindelicorum & Græcensis, 1716

Articulus VI. De modis quibus peccatum ex genere suo veniale transit in mortale.

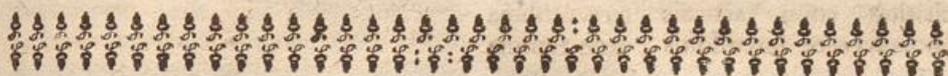
urn:nbn:de:hbz:466:1-39981

possessione bonæ de se opinionis, sed cam retinent in hominum memoria; cæteris tamen paribus Molina *tract. 4. D. 28.* & Laym. apud Rosner *fol. 73.* arbitrantur minus detrahendo peccari contra defunctos, quam vivos, licet utrisque gravis injuria inferri possit, si

injuria illata defunctis non redundet in consanguineos, restitutio famæ si fiat illis exhibitione suffragiorum, melius est, quam aliâ ratione, per *æt. Mol.*

D. 44. nu. 3.

* * *

ARTICVLVS VI.

De modis, quibus peccatum ex genere suo veniale transit in mortale.

756. **P**eccatum veniale est triplex: ex genere suo, ex imperfectione actus advertentiæ, aut consensûs, aut ex conscientia erronea, & ex parvitate materiæ juxta præmissâ à *num. 711.* Hic agimus de veniali ex genere suo, quod nimirum tale est vi sui objecti, cujus levis prohibitio sufficit ad ad arcendam ejus culpam, ac damna, quæ sequerentur, si nec leviter essent prohibita, ut vanæ cogitationes, verba otiosa, mendacia jocosa, vel officiosa conformiter dictis *n. 698.*

Juxta regulam universalem Laym. *lib. 1. tract. 3. cap. 5. num. 5.* ex Less. omnis excessus, vel defectus in passionibus animi de se indifferentibus, usuque rerum de se indifferentium, aut licitarum per se loquendo venialis est; quo spectant excessus non enormes in cibo, potu, usu matrimonij, ornatu vestium, appetitu divitiarum, honoris, laudis,

recreationis, voluptatis licitæ, in tristitia, timore &c. quia in his mediocritatem attingere est difficile.

Querunt Theologi an peccatum ex genere veniale sit proprie offensa DEI. Communis affirmat cum Vasq. *3. p. D. 3. cap. 2.* Respondeo melius negari cum Soarez *in 3. p. tom. 1. D. 4. S. 11.* quia quod non opponitur directè gratiæ habituali, non est offensa DEI, sed veniale ex genere non opponitur directè gratiæ habituali, ergo &c. Major est S. Th. *3. p. quest. 86. art. 2. in Corp. ex hoc inquit dicitur quis offensus alteri, quod eum repellat à sua gratia: & quest. 7. de malo art. 2. ad 10. peccatum veniale, cum non importet aversionem à DEO, non habet rationem offensa.*

Dum S. Jacobus *cap. 3.* dicit: *in multis offendimus omnes*, late sumitur offensa, ac improprie pro culpa, seu mali-

malitia, hæc enim formalitas inest omni peccato relate ad legem violatam: offensa vero propriè dicitur relate ad majestatem, dignitatem ac amicitiam offensi, quam quis peccando vilipendit.

Effectus peccati venialis non est imminutio gratiæ, & charitatis habitualis, sed actualis impediendo hujus fervorem, charitas enim actualis ferventissima (non fervore intensiõnis, cum summa

non detur intensio, sed extensionis, dum se extendit ad omnia objecta DEO etiam leviter displicentia) non potest stare cum ullo veniali tunc enim quis amat ferventissime DEUM, quando per omnia se conformat ejus voluntati, venialiter autem peccans non se conformat per omnia.

* *
* *

§. I.

An veniale transeat in mortale ratione finis, damni contemptus & consuetudinis.

757. **D**ico primo, veniale transit in mortale ratione finis mortalis, ita omnes, ut si mentiaris propter fornicationem,

Dico secundo, veniale transit in mortale ratione damni prævisi, ut si ex tua levi garrulitate prævides orituras inimicitias, jurgia, aut tuo modico furto des exemplum, seu sis in causa, quod plures alij sint te æmulaturi cum gravi damno proximi, ita omnes.

Dico tertio, veniale fit mortale ratione contemptus formalis legis, aut præcipientis sive hic sit DEUS, sive homo. Ante probationem suppono contemptum esse vilipensionem rei, aut personæ: non est peccatum, quando est prudens, qualis est, dum res, aut persona non contemnitur infra dignita-

tem suam, est vero peccatum, quando est inordinata parvipensio.

Dividitur contemptus in externum, & internum, hic in intellectualem, & affectivum. Contemptus intellectualis est judicium rem, aut personam æstimans minus, quam par est, hic actus circa DEUM dicitur blasphemia, circa hominem temeritas. Affectivus contemptus est voluntas, quæ quis personæ, aut hujus præcepto, aut consilio, minus, quam mereatur, afficitur, vel ut loquitur Soarez, est volitio habendi vilem de alio æstimationem, aut certe illam verbo, aut opere ostendendi, aliisque ingenerandi.

Hæc affectiva vilipensio subdividitur in materialem, & formalem; materialis est, quando res, aut persona parvi

fit

fit absque directa intentione parvificiendi, id contingit in omnis legis violatione.

Formalis est, quando ista parvifensio directe intenditur, ut si violes præceptum, vel consilium aut aliud agas, aut ut præcipiens, aut consulens parvifiat, aut parvifendi credatur, sive quod perinde est, tunc quis formaliter contemnit, dum ideo peccat, quia renuit subjici superiori, vel legi: quod longe differt ab eo peccato, quod ex indignatione fit, nempe, dum quis ideo non obedit, quia vult displicere illi cujus personæ est iratus, renuitque eum hoc in re solatio afficere.

Contemptus externus est signum, sive opus expressivum interni contemptus procedens ex affectivo contemptu. Hoc supposito.

758. Probatur conclusio tertia, contemnens auctoritatem divinam, vel humanam mortaliter peccat, sed peccans ex formali contemptu hanc contemnit, quæ, cum sit eadem, sive res præcepta sit gravis, sive levis, ideo contemptus formalis semper est mortalis etsi præceptum sit de re levi, ita Pal. citandus num. 6. contra Cajet. Valent. Less.

Paret ulterius quod contemptus intellectualis DEI, id est, indigna ejus æstimatio semper sit mortalis, & præsupponat peccatum hæresis siquidem, vel negatur de DEO aliqua perfectio, aut attribuitur illi imperfectio.

Nihilominus si præceptum divinum sit leve contemptus ejus materialis, ut si ideo præcisè contemnitur, quia est res levis, probabiliter est solum veniale Less.

R. P. Karch. Diss.

lib. 2. c. 46. num. 46. contra Sanch. lib. 1. Decal. cap. 5. num. 5. quia non redundat in gravem DEI injuriam, imbibit enim hanc tacitam conditionem, si gravis esset irreverentia non contemnerem.

Hinc à fortiori legis humanæ leviter obligantis contemptus materialis est duntaxat venialis: imò etiam contemptus materialis superioris creati, non ut superior est, sed quatenus est persona privata habens aliquos defectus e. g. quod sit imprudens, fortis infimæ &c. & nolis ei parere in levi re per se est culpa levis, est tamen id valde periculosum, ita Herinx D. 7. nu. 64.

Ad clariorem conclusionis notitiam adverte primo, quod legis contemptus sit speciale peccatum distinctum ab ejus violatione, & ideo necessario est explicandum ex D. Th. 2. 2. qua. 186. art. 9. ut si omittas sacrum ex legis contemptu, præter peccatum omissionis sacri peccas peccato contemptus ejusdem legis, seu ideo etiam quia ex contemptu illam violas, siquidem peccares graviter contemnendo legem, esto non velles illam violare transgrediendo Sanch. lib. 1. Decal. cap. 5. num. 9. Pal. tom. 1. tract. 2. D. 2. p. 9. §. 2. n. 2.

Adverte secundo, contemptum legis non esse in determinata peccati specie, si enim sit circa DEUM, ejusque præcepta, & consilia est contra Religionem; si circa parentes, est contra pietatem; si circa superiores, est contra obedientiam, & observantiam debitam: si est contra personas alias minus, quam est par, has æstimando, est contra justitiam, cuivis enim ex justitia juxta ejus

Bbbb

meri-

meritum debetur reverentia, honor ac æstimatio, Pal. *num.* 3. quæ injustitia uti *num.* 6. *in fine* docet erit mortalis, aut venialis pro gravitate, aut levitate materiæ.

Dico quarto, peccatum veniale ratione consuetudinis non transit in mortale probatur consuetudo, vel sumitur pro ipso habitu genito ex frequentia actuum, vel pro ipsa actuum frequentia, seu multitudine, sed neutro titulo transit in mortale: non titulo habitus secundum om-

nes, quia hic secundum se non est peccatum, sed est necessarius effectus actus frequentati: non etiam titulo præcise multitudinis præcedentis hoc peccatum de se veniale, nam ex eo quod quis peccet consuetudinariè, non peccat ex contemptu, unde malè quidam confundunt contemptum cum peccato ex consuetudine, hoc enim connotat præcessisse multa peccata similia, secus contemptus.

*
*
*

§. II.

An veniale ex genere ratione dispositionis evadat mortale.

759. **D**ixi ex genere, quia certum est, quod veniale, ex defectu perfectæ considerationis, aut defectu materiæ gravis per se disponat ad mortale, Vasq. 1. 2. *D.* 144. *num.* 8. dans rationem, quia tale veniale, & mortale differunt solum penes magis, & minus in eadem morali malitia.

Quæstio igitur est de veniali ex genere, seu objecto suo: & hoc secundum *D. Th.* 1. 2. *qu.* 88. *art.* 3. disponit dupliciter ad mortale: uno modo per quandam consecutionem, quatenus homo ita afficitur rebus parvis delectabilibus, ut periculum sit peccati ex genere suo mortalis: duo enim sunt in peccato ex genere veniali v. g. in verbis jocosis, nempe conversio ad bonum delectabile in

jocis apprehensum, & deflexio, seu aversio à regula rationis, titulo conversionis disponit animum ad constituendum finem ultimum in tali bono: titulo aversionis disponit ad mortale removendo prohibens videlicet subjectionem voluntatis ad DEUM, & hujus timorem (quæ subjectio, & timor detinent voluntatem, ne hæc feratur in objectum contrarium charitati) & hic est alter modus quo veniale ex genere disponit ad mortale.

Dicit autem *S. Th.* quod veniale per se disponat ad mortale, id est, uti exponit Vasq. *num.* 9. veniale ex se habet hoc, quod disponat per modum cujusdam consequentiæ (quatenus! homo frequenter venialiter peccans facilè adharet bono delectabili creato, minus timet culpam, hanc

hanc sine remorsu approbat: & ideo bona videtur consequentia: frequenter Petrus plenè advertens peccat venialiter, ergo est in eo periculum peccandi mortaliter, vel committet etiam mortalia juxta effatum Christi, Iuc. 16. *Qui in modico iniquus est, & in majori iniquus est*) tum per accidens removendo prohibens, seu impedimenta mortalis, quæ ad quatuor capita revocantur.

Primum, est se subicere legi divinæ, & Sanctus DEI timor. Secundum, habitus intensus virtutum acquisitus. Tertium, copiosiores, & efficaciores gratiæ actuales. Quartum, fervor Charitatis: Omnium horum per frequentata venialia fit imminutio.

760. Respondeo nunc ad quæstionem peccata ex genere venialia semper aliquantulum disponunt ad mortale, ita omnes cum cit. S. Th. non omnia, sed plurima saltem indirectè sunt proxima dispositio.

Pars prima, constat ex D. Th. & numero priore: eamque ulterius confirmo ex Ecclesiastici cap. 19. *Qui spernit modica, paulatim decidet*: & ex S. August. *serm. 44. de tempore* comparante venialia guttis pluviarum quæ licet sint exigua, flumina tamen complent. Ratio etiam est, quod, ut quis potentia morali perseveret in gratia, requiritur ex parte DEI collatio gratiæ efficaciæ, ex parte voluntatis fervor Charita-

tis per num. 754. in fine, timor DEI, & inclinatio ad operandum juxta regulam rationis, sed peccata venialia irritant DEUM ad neganda auxilia efficacia, ac imminuunt fervorem charitatis timoris DEI, ac inclinationis, nempe habitus acquisiti virtutum ad operandum juxta regulam rationis per num. 757. in fin.

Pars secunda, quod non omnia proxime disponant probatur, ubi est proxima ad formam dispositio, ibi est semper forma, sed dantur venialia sine ullo mortali, ut patet in multis viris sanctis nunquam lethaliter peccantibus; ergo non omnia venialia sunt proxima dispositio ad mortale.

Pars tertia, ostenditur: plurima venialia fiunt ex malitia, aut saltem ex perfecta deliberatione, sed talia proxime disponunt ad mortale, ergo plurima venialia proxime disponunt ad mortale, minor probatur qui passim, & sine ullo timore DEI malitiosè, aut plenè advertenter venialiter peccat, valde imminutum habent fervorem charitatis, magnam propensionem ad peccatum, frænum retrahens debile, utpote destituti illustrationibus divinis efficaciter proponentibus peccati scditatem &c. tales autem sunt in proximo periculo peccandi mortaliter, dum se offert occasio

materia gravis,

* *
* *

§. III.

*An peccata venialia ex genere sæpius multiplicata
fiant mortale?*

761, **T**Ripliciter multa venialia possunt facere unum mortale. Primo, utrum plura venialia, quorum quodlibet seorsim est veniale, nec materia unius continuatur cum materia alterius, faciat secundum se unum mortale. Secundo, an ex pluribus venialibus, quorum quodvis secundum se est veniale evadat aliquod mortale, quia sequitur ad plura venialia, quorum materia, aut effectus continuantur, & coalescunt in unum. Tertio, an voluntas committendi omnia venialia sit mortalis.

Dico primo, nulla multitudo venialium, quorum singula secundum se sunt venialia, nec ratione materiae, aut effectus coalescunt in unum, possunt unquam titulo solius multiplicationis efficere mortale, ita Theologi cum S. Th. 1. 2. qu. 88. art. 4. apud Rhodes arbitranter id esse de fide probatur ex Trid. Sess. 6. cap. 11. & can. 23. docente, *per venialia non amitti justitiam, & in justis esse peccata venialia juxta illud in multis offendimus omnes*, sed si venialia multiplicata facerent mortale, per illa amitteretur justitia. Confir. quodlibet eorum committitur solum cum advertentia ad levem malitiam, uti supponitur, ergo etiam collectivè sumpta nequeunt

esse mortale, simul enim sumpta non mutant suam essentiam.

762. Ex hac conclusione sunt verè sequentes sequelæ. Primo, non peccati mortaliter ab eo, qui singulis diebus paucos omittit in Breviario versiculos, aut singulis diebus jejuniij leviter violat jejunium, aut singulis diebus festis parum laborat, aut plura diversæ rationis vota singulis diebus obligantia non implet e. g. non orat quinque Pater & Ave, aut non dat Eleemosynam unius grossi, non abstinet à vitro vini &c. supponendo vota ejusmodi esse alligata diei. Ratio omnium, quia nullius actus materia mortaliter unitur cum materia alterius.

Oppositum dic, si vovens expressè intendat supplere altero die, quod est pridie omissum, sic enim materia unius diei augetur cum alia, Sporer p. 1. tract. 1. Proem. cap. 5. a num. 39. ad 42. amplians ad eum, qui ejusmodi peccata venialia omnia intenderet committere, proinde cuncta venialia unirentur sub una principali intentione. Ratio quia propositum ea committendi non potest pejus esse, quam sint actus intenti, sed omnes actus intenti sub uno proposito, ac in eo uniti solum sunt veniales, ergo etiam

am propositum committendi omnia est veniale.

Sanch. *Lib. 1. Decal. c. 4. n. 16.*
Bonac. *D. 2. de peccatis q. 3. p. 5. n. 29.*
faciunt reum mortalis plura modica vota sive ea sint rationis ejusdem, ut si voveas pro una die distinctis votis sex decades Rosarij, sive rationis diversæ ut uno decadem unam Rosarij, altero Eleemosynam unius grossi, tertio singulis horis elevare mentem in DEUM, dantes rationem, quod omnia illa vota uniantur in virtute Religionis, quibus etsi fateatur eorum sententiam esse probabilem, attamen contradicit Pal. *p. 1. tr. 2. D. 2. p. 9. §. 4. num. 11.* cum Soarez *Lib. 5. de voto c. 5. num. 11. & 12.* ubi affirmat promittentem singulis horis Elevationem mentis in DEUM, vel quoties missam audiet, nihil ex ea omittendum, & in pluribus horis non elevaret mentem in DEUM, in pluribus missis modicum omitteret, nunquam mortaliter peccaturum, quia, inquit, una materia cum alia non colligatur, seu quod perinde est, non uniantur inter se, & quidem ex mente Soarez vota etiam ejusdem rationis, cum det exemplum in voto singulis horis elevandi mentem in DEUM. Assentior de votis diversæ rationis, secus si sint de eadem materia. Secundò leviter delinquit, qui plures inducit die jejuniij ad modicam violationem, die Festo multos ad brevem laborem, Dominus multis famulis similem imperans, aut disponens, ut sibi succedant per totam diem singuli in modico labore: istud postremum videtur fraudem sapere, ac malè sonare teste Sporer *num. 42.* Ego censerem secluso scandalo consequentiam esse legitimam:

Dominus potest sine mortali multis mandare ut eodem tempore singuli laborent per unam horam, ergo etiam potest mandare ut sibi succedant singuli in labore unius horæ; utrique enim labores constituunt conjunctim notabilem.

763. Conclusioni videtur contrarius Vasq. *1. 2. D. 158. c. 6. num. 60.* docens frequentem legis transgressionem esse mortalem, quia notabiliter læditur finis Legis-Latoris, etsi aliàs esset venialis: idque patet in Religiosis, quorum Regulæ communes non obligare solent sub culpa gravi, imò nec sub levi, quos tamen passim violans peccat mortaliter, eo quod videatur eas contemnere, ac se exponere periculo transgrediendi vota juxta Sylvest. *verb. Religio. 1. q. 12. Disto 4. Valentia 2. 2. D. 10. q. 4. p. 5. vers. atque ita est.*

Verum negatur graviter lædi finem, cum enim actus violantes inter se non uniantur, uti supponitur, actus repetitus nequit notabilius violare, quam non repetitus.

Exemplum de Religiosis monstrat culpam gravem, si ex repetitis violationibus Religiosorum imminet periculum violandi vota, sed negatur quod repetitio inducat tale periculum.

Nihilominus ex alio capite peccat mortaliter, nempe quod graviter noceat disciplinæ Religiosæ, ceterosque non modicè scandalizet videntes eum passim garrere, cubicula ingredi, Epistolas clancularias scribere, &c. Præterea ejusmodi violator se reddit ineptum ad perseverandum in Religione, in qua tamen sub mortali tenetur perseverare, contra quam

obligationem agit passim transgrediens Regulas Pal. num. 3. ex Sanch. Lib. 6. in Decal. c. 4. à n. 18.

764. Dico secundò peccata secundum se venialia fiunt mortale, si plura præcesserunt, quando eorum materia, aut effectus est capax continuationis moralis, ut coalescant in unum, tunc enim actus complens materiam gravem, aut damnum grave evadit mortalis, qui aliàs, si ceteri non præcessissent, fuisset venialis, ita Pal. num. 4. Vasq. D. 146, c. 2. Sanch. Lib. 1. in Decal. c. 4. num. 9. Ratio est, quod materia ultimi actus unita moraliter cum præteritis fiat gravis, hoc autem ipso, si voluntas cum plena advertentia fertur in eam, evadit mortalis.

Exemplificant passim Doctores in furtis minutis moraliter continuatis, quorum illud, cujus materia de se levis juncta prioribus efficit quantitatem notabilem, fit mortale sive ea fiant eidem, sive diversis; in eo tamen est differentia, quod dum fiunt diversis, major requiratur quantitas, unde Mol. D. 689. determinat duplo, & adhuc majorem quantitatem postulat in furtis factis personis diversis. Rursus eò major quantitas est necessaria, quando minuta furtiva contingunt per majora intervalla, deficit enim magis unio damni unius. Et ideo Less. Lib. 2. c. 12. dub. 8. post. num. 46. exprimit famulum intra annos quatuor surripientem per nummos, aut crucigeros unum aureum non esse damnandum mortalis peccati, nec hujus facit reum à triginta mercatoribus singulos pacios auferentem Laym. Lib. 3. p. 1. c. 1. nu. 6. similiter probabiliter peccat solum venialiter, qui modicum furatur sciens alios

etiam modica furari, aut esse furatos absque omni suo consensu, & influxu esto advertat damnum grave inferri, quia ipse per furtum suum non nocet multum, nec cooperatur alijs, Lug. D. 16. de Just. num. 55. contra Mol. Vasq. & communiorum.

765. Colligitur ulterius primò quomodo is, qui singulis diebus facit modica debita e. g. mutuo accipiendo grossum, tandem fiat gravis debitor, nam omnes obligationes leves solvendi conflantur in unam gravem, debita enim minuta invicem unita moraliter efficiunt unum debitum grave per contractum.

Unio moralis interruptitur, seu continuatio furti sequentis cum præcedente vel per notabilem distantiam (qualis secundum Rebellum est quatuor annorum, secundum Sanch. unius anni, secundum Caspensem sex mensium) vel per pœnitentiam de præteritis, vel per propositum restituendi præterita, vel per impotentiam supervenientem restituendi præterita ante furtum complens gravitatem, Dian. p. 3. tr. 6. Resol. 25.

Colligitur secundò graviter contra justitiam agere illum, qui sæpe leviter vulnerat alterum, aut percutit, quando vulnus, aut percussio ex sequentibus propter unionem moralem cum prævijs nocet graviter.

Idem dic de detrahente alicui multis parvis detractionibus, ut tandem graviter famæ nocuerit: quod si detraxerit inadvertenter ad gravitatem, adhuc graviter obstringitur saltem ex charitate reparare damnum, imò etiam ex justitia, supposito, quod non reparatio famæ sit moralis detentio famæ alienæ. Vide Ros-

mer

mer in Opusc. de Just. & Fure folio
mibi 486.

Colligitur tertio graves esse fures obligatos restituere mercatores adulterantes modice pondera, & mensuras, ancillas, ac Oeconomus minutim clepentes ex rebus Dominorum, nisi hæc minutia sint in rebus comestibilibus non prætoriosis, nec dentur exteris, sed absumentur ab ipsis, etsi continuo fiant Sporer n. 46.

Colligitur quarto notabiliter peccati in temperantiam die jejuniij à sapius modicum comedente deveniendo ad complementum materiae gravis, aut si noxium cibum, vel potum sumas per intervalla cum advertentia lædendæ graviter sanitatis.

Colligitur quinto grave esse delictum contra Religionem primo sapius modicum die Festo laborando e. g. si excedas tempus duarum horarum, aut ex officio divino plura modica omittendo æquivalentia uni horæ minori (ita Soarez allegatus num. 762, loquens de vovente orare integrum officium, & in singulis horis omittente unum Psalmum, quia omnes omissiones adunantur in unum) aut qui plura vota de rebus modicis ejusdem rationis quavis die implenda negligit, dummodo materia tota, quæ adunantur in unum, sit notabilis, videtur esse contra Soarez cit.

766. Dico tertio propositum committendi omnia venialia, quæ committenda occurrunt, & vitandi sola mortalia per se, seu spectato præcisè eorum objecto non esse mortale, per accidens vero nempe ratione proximi periculi posse esse mortale. Ita Laym. Lib. 1. tr. 3. c. 5. num. Sanch. c. 5. n. 4. & c.

contra Pal. p. 1. tr. 2. D. 2. p. 9. §. 2. num. 5. Pars prima probatur is non peccat mortaliter, cujus objectum manet inter limites peccati venialis, sed sic proponens committere peccata venialia objectum manet inter limites peccati venialis, vellet enim displicere in omnibus, ac in nullo graviter, siquidem omnia illa committendo per se non peccat, nisi venialiter, ergo etiam volendo omnia committere per se non peccat, nisi leviter, representatio enim simultanea omnium secluso periculo non representat ullam gravitatem culpæ.

Pars secunda contra præfatos probatur ex num. 760. quisque se exponens proximo periculo gravis offensæ peccat graviter, sed proponens committere omnia venialia exponit se proximo periculo gravis offensæ uti ibi monstravi.

767. Arguunt adversarij primo si præfatum propositum esset mortale per accidens propter periculum, quisque sub mortali teneretur vitare aliqua venialia, si enim sub mortali teneretur non committere omnia, teneretur vitare aliqua sub eodem reatu, sed nulla venialia teneretur vitare sub mortali, quia nulla talia possunt assignari. Conf. commissio omnium venialium non est mortalis, ergo nec voluntas committendi omnia.

Respondeo ad primum distinguo majorem teneretur quisque vitare aliqua venialia determinata. Nego majorem, aliqua indeterminate, quatenus teneretur vellet non committere omnia, quæ occurrunt concedo majorem, sic distinctâ minori ad ejus probationem fateor nullum à nobis assignari posse determinatum, re ipsa autem aliquod esse, ad cujus existentiam

tiam ita fervor Charitatis, ac ubertas auxiliorum imminuitur, e contra inclinatio ad peccandum ita intenditur, ut sit impossibile moraliter citra uberius auxilium resistere gravi tentationi.

Ad confirmationem Respondeo quod commissio omnium se offerentium venialium non sit mortalis in non advertente ad periculum, secus inadvertente.

768. Arguunt secundò si venialia proximè disponerent ad mortale sequeretur quod voluntas committendi omnia venialia esset impossibilis cum firmo proposito vitandi omnia mortalia, sed non est impossibilis, quia vel esset impossibilis propter omnia venialia simul sumpta, vel propter aliquod specificum: non propter primum, quia nunquam simul committuntur: non propter secundum, quia aliquod veniale specificum esset mortale, quod repugnat. Confirmatur. Videmus plures venialia non multum curantes, re ipsa autem mortaliter, non peccantes, sed ab his magnopere abhorrentes.

Respondeo ad secundum concedo majorem, nego minorem ad probationem dico esse impossibilem propter annexum periculum mortaliter peccandi, hoc tamen periculum non esse annexum ulli determinato quoad nos, sed indeterminate, unde, cum nullo determinate peccemus cum advertentia ad tale periculum, ideo respectu nullius determinate com-

mittendi est obligatio gravis id vitandi, sed duntaxat est obligatio non habendi voluntatem committendi omnia, huic enim inseparabiliter est annexum periculum mortalis peccati, non propter omnia simul committenda, cum nunquam simul committantur, sed propter aliquod ex committendis indeterminatè.

Ad confirmationem nego assumptum loquendo de quibusvis venialibus, admitto autem de certis venialibus non ita periculosi, ut Officiosi Mendacis, &c.

Vide *num. 763.* cit. Valent. S. Th. 2. 2. q. 168. *Art. 9.* in quo docet Professionem Religiosorum principaliter cadere supra vota, secundario supra observantiam Regularem, Valentia vero negat obligationem tendendi ad perfectionem distinguere ab obligatione Professionis; unde Religiosus catenus peccat contra obligationem tendendi ad perfectionem, quatenus peccat contra vota, & Regulas, atque adeo ea, quæ graviter non opponuntur votis, & Regulis etiam non contrariantur graviter obligationi tendendi ad perfectionem, quia tamen passim violans Regulas labefactat disciplinam, ceteros scandalizat, sequere reddit ineptum ad perseverandum, talis proponens fervare duntaxat vota peccat mortaliter propter periculum non perseverandi, ut præmissi *n. 763.*

S. IV.

An veniale transeat in mortale ratione scandali remissivè.

769. **A**ffirmativa est certissima, ut si ex levi convitio pravedas aliorum erupiturum in rixas.

Quid autem, & quotuplex sit scandalum copiosè discussi à num. 70. ad 78.

An Religiosus per levem de se actionem præbens occasionem violandi lethaliter castitatem alienam peccat contra votum castitatis, ac incurrat casum reservatum, decidi à n. 74.

Scandalum leve contra castitatem transit in mortale externum contra castitatem, secus in mortale contra votum castitatis per n. 75.

Scandalum indirectum, an sit peccatum speciale contra charitatem, continentatque speciem peccati, cujus est datum scandalum, resolutum est num. 72. & seq.

Modus scandalizandi per actionem positivam multum differt à modo scandalizandi per omissionem e, g. correctio-

nis fraternæ, iste enim non influit positivè, secus ille in ruinam proximi *juxta num. 73.*

Scandali activi materia utrum sint actiones indifferentes, fulissimè est disputatum à num. 117. usque ad num. 135.

An scandalizet petens, ac recipiens Sacramentum ab indigno ministro, examino à n. 235. ad n. 156.

Utrum sit scandalum permittere, aut positivè offerre proximo peccandi materiam à num. 175. usque ad 180.

Scandalum an præbeat fœmina se ornans pravedens aliquos ad illicita incitandos, de puncto hoc pluribus discussero à num. 180. ad 190. & n. 197.

An per jacturam temporalium sit obligatio aliquando impediendi proximi scandalum, resolve à num. 198. ad 201.

§. V.

*Utrum veniale titulo periculi efficiatur mortale? ubi
utrum aditus, aut retentio periculi sit lethalis.*

770. **P**Rior pars §, est facilis solutionis, certum enim est id effici, amans enim periculum proximum peccati mortalis peccat mortaliter juxta illud Eccl. *qui amat periculum, peribit in illo*, atqui sæpe committens veniale ex genere cum prævisione proximi periculi peccandi mortaliter amat proximum periculum mortalis peccati, ut si prævides, quod ex levi excessu in potu, conversatione cum altero sexu de se non mortali, ut plurimum sis expertus te incidisse in fornicationem, vel pollutionem voluntariam, peccas mortaliter peccato fornicationis, aut pollutionis excedendo in potu aut conversando inordinate in ordinatione in se levi cum tali persona, dum prævides ejusmodi periculum. Ratio datur à Soarez *tom. 5. in 3. p. D. 18. S. 3. num. 16.* approbata à Pal. *p. 1. tract. 2. D. 2. p. 9. §. 3. num. 1.* quia eodem præcepto, quo teneris cavere peccatum mortale, debes vitare periculum proximum ejusdem, aliàs, si potes facile, & non vis, censeris amare peccatum cujus est periculum. Et ideo Sanch. *lib. 1. Decal. cap. 8. num. 4.* rectè infert se exponentem tali periculo obligari explicare peccatum cum omnibus circumstantijs, cujus periculum adivit.

Ut autem pars posterior §. decidatur necesse est exponere naturam, ac multipliciter periculi.

Quid, & quotuplex sit periculum?

771. **N**Otandum primo, quod occasio peccandi sit duplex, proxima, & remota: proxima communiter describitur cum Soarez *de Pœnit. D. 32. S. 2. num. 4.* quæ eâ genere suo est talis, ut frequenter homines similis conditionis inducat ad tale peccatum, vel experientia constat in hoc homine talem effectum habere. Remota est omnis alia peccandi occasio frequenter non conjuncta cum peccato.

Occasio proxima essentialiter constituitur per duo prædicata: unum est circumstantia nobis extrinseca, ut conversatio cum certa persona, cohabitatio, officium, mercatura &c. alterum est periculum formale, seu proximum peccandi. Ratio, quia sola extrinseca circumstantia nequit esse occasio proxima, cum multi conversentur aut cohabitent &c. quin sint in occasione proxima peccandi, sunt vero in tali per accessum periculi proximi.

Est

Est autem periculum peccandi nihil aliud, quam inclinatio ad futuritionem peccati: hæc inclinatio nec est actus voluntatis, nec intellectus; sed ejus nomine venit motivum antecedens, ex quo prudenter colligitur peccatum futurum, non quod re ipsa sit futurum, cum sæpe existat periculum illius, quin sit futurum, sed quod inclinet ad peccati sequelam. Essentia itaque periculi consistit in motivo inclinativo ad peccatum, futuritio vero peccati est terminus dictæ inclinationis.

772. Notandum secundo, periculum dividi primo in certum, probabile, & leve, quando inclinatio motivi est tam vehemens, ut morali certitudine sit futurum peccatum, dicitur certum, probabile vero, dum adsunt rationes probabiliter suasivæ futuritionis peccati, ut si quis fragilis, timoratus tamen conversetur cum femina lasciva, fragilitas juncta occasione secluso timore DEI persuaderet morali certitudine lapsus futurum, at DEI timor annexus retundit vim electivam ad peccatum, facitque, ut nunc in conjunctione cum timore DEI sit solum motivum probabile futuri lapsus.

Hinc bene advertendum, quod dum dicitur periculum probabile, probabilitas non appellet existentiam periculi, sed futuritionis peccati, nam periculum etiam probabile est certum in existendo, probabile vero solum in illatione futuritionis peccati quod evidenter probatur e. g. Petrus decumbit ex morbo gravi, ita ut salus non sit desperata, malignitas tamen humorum inclinat ad mortem: in hoc casu est probabile periculum mortis non probabilitate periculi, sed probabilitate

futuritionis mortis, si enim foret periculum probabile probabilitate periculi, tunc etiam esset probabile nullum existere periculum mortis, sed est evidenter falsum nullum existere periculum mortis, cum certo existat: hæc tamen certa periculi existentia non habet certum nexum cum futuritione mortis. Igitur certum, & probabile periculum mortis concordant in eo, quod utriusque existentia sit certa, differunt, quod in certo sit certa, in probabil incerta, seu probabilis illatio mortis futuræ.

Quando motivum inclinans ad peccatum adeo remisse inclinatur, ut non queat fundare, nisi suspicionem, aut formidinem peccati futuri, ut dum homo valde timoratus nunquam solitus carnaliter labi, vult ingredi domum famina pulchræ, visâ ejus specie suspicatur, aut timet se forte lapsurum, dicitur periculum leve, seu remotum.

773. Notandum tertio, periculum dividi secundo in intrinsecum, & extrinsecum, & mixtum: intrinsecum fundatur in motivo nobis intrinseco e. g. in fragilitate propria, habitu virioso.

Extrinsecum est, quod provenit nobis ab aliquo extra nos, nempe à circumstantia, sive occasione extrinseca e. g. ex cohabitatione, conversatione, violentia, metu, amici vehementer suasione peccati. Mixtum ex utroque est occasio externa juncta propria fragilitati, & istud communiter venit nomine periculi peccandi.

Tertia, periculi divisio ad præsens instinctum valde necessaria est, est in periculum formale, & materiale: nomine hujus venit ipsa circumstantia extrinseca,

sive occasio provocans ad lapsum: formale est illud, quod consideratis omnibus circumstantiis extrinsecis, & intrinsecis hæcenus expositis inclinatur vehementer ad lapsum. Sint duo homines afflicti peccare in certa domo, uterque eam ingrediatur, sed unus cum remisso proposito non peccandi, alter ex causa necessaria cum firmo, ac intenso proposito non labendi concepto ex DEI timore, adjectisque precibus pro speciali auxilio constantiæ impetrandæ, his munitus præsidij confidens in domino se non lapsum ingreditur; vel maxime persuasus, quod sit constantiam expertus in ijs, quæ firmiter decreverat. Rogas an uterque horum ingrediens incurrat formale relapsus periculum.

Respondeo secundum non incurre, quia firmitas propositi, preces fusæ, necessitas ingrediendi fiducia DEI ope roborata, potest fundare iudicium moraliter certum de securitate, dicta enim remedia extenuant periculum, ut non censeatur amplius formale, sive proximum, id est, vehementer inclinans ad lapsum: è contra in primo tepiditas propositi non minuit periculum, sed remanet formale.

774. Quarta periculi divisio est in voluntarium, & necessarium: illud est quod nullâ necessitate, seu cogente iustâ causâ aditur, aut retinetur: si autem subest iustâ causa, sive necessaria dicitur necessarium, sive involuntarium. Necessarium potest esse dupliciter tale, nempe necessitate vel Theologicâ, qualis est proveniens ex præcepto charitatis, aut iustitiæ, tale periculum subit Chyrurgus, aut Medicus ex præcepto charitatis, aut iustitiæ medens partibus secretis fœminæ

patientis extremam necessitatem; item is, qui citra infamiam non potest domo cedere, nec fœmiam sibi periculosam expellere.

Aliud periculum necessarium est tale necessitate physicâ, vel morali, sic physicè est necessaria occasio incarcerationis cohabitanti fœminæ etiam incarcerationis: moraliter vero est filia familias necessaria occasio ex juvene, quem nequit expellere.

Bene autem advertendum monet *Cardenas in crisi ad proposit. 65. Innoc. XI. Dissert. 40. num. 22.* quod necessitas periculi non cadat, nisi supra externam circumstantiam, seu occasionem materialiter sumptam, proxima enim præter occasionem externam includit circumstantias etiam intrinsecas passionum, habitus vitiosi &c. sed quoad circumstantias intrinsecas nunquam potest esse necessitas, siquidem est liberum homini, propriæ fragilitati, pravo habitu, ac tentationi resistere. Vide cit. *Cardenas*, quo nemo clarius discussit locis citatis naturam periculi peccandi, quæ materia est quotidianæ praxis sed multum intricata, de qua fuse *Dicastill. de Pœnit. D. 6. à num. 327. ad 377.* *Lugo de Pœnit. D. 14. S. 10.* *Moya in Select. tract. 3, D. 7. à num. 4.*

775. Unde sequitur primo, evidenter, quod occasio proxima ut talis (idem dic de periculo proximo, seu formali) nunquam possit esse necessaria, quia pars constitutiva est libere tollibilis, videlicet intrinsecæ circumstantiæ, de quibus vide notandum 3.

Sequitur secundo, quod omnis occasio proxima peccandi dicat periculum pro-

proximum peccandi, non tamen vicissim, quia potest dari periculum proximum peccandi sine omni occasione nobis extrinseca, ut patet in se polluentibus ex consuetudine, hi sunt constituti in proximo periculo pollutionis, secus in occasione proxima, ad quam requiritur circumstantia extrinseca, Cardenas *num. 9.*

Sequitur tertio, occasionem proximam peccandi converti cum periculo formali, seu proximo, ac per hoc illam bene explicari: unde iisdem modis, quibus formale periculum transit in materiale, transit etiam occasio proxima in non proximam, sive in remotam, Cardenas *cit. Diss. n. 6.*

Periculum autem proximum, sive formale peccandi potest tripliciter extenuari, sive aboleri. Primo, per actus externos, nimirum per remotionem occasionis externæ. Secundo, retentâ occasione per actus internos virtutum se roborando adversus passionem, vitiosum habitum, tentationem urgentem. Tertio, per actus tam internos, quam externos. Hinc.

Sequitur quarto, cum sit obligatio, mortalis faciendi ex periculo formali, seu proximo materiale, & remotum, esse obligationem mortalem arripiendi unum ex allatis tribus medijs, nempe aut deserendi occasionem, aut per actus internos reddendi hanc enervem, vel si non sufficiunt, quando passio, habitus, & tentatio sunt vehementes, tunc enim actus interni cum auxilijs ordinarijs non possunt elici, nisi valde remissi, ac tepidi, per quales actus periculum proximum

non reducitur ad materiale, & remotum.

776. Est autem uti experientia constat cæteris passionibus vehementior passio luxuriæ; *magis per carnis luxuriam*, inquit S. Isidorus *lib. de Summo bono* (& ex illo S. Th. 2. 2. *quest. 154. art. 3. ad 1.*) *humanum genus subditur diabolo, quam per aliquod aliud, quia scilicet est difficilius vincere vehementiam huiusmodi passionis ubi est*, ait S. August. *lib. de Agone Christiano, quotidiana pugna, & rara victoria.* Idcirco ad hanc tollendam vehementiam est necessitas fugiendi occasionem externam.

Proxima Luxuriæ passioni est avaritia sita in vehemente divitiarum cupiditate, ubi enim hæc invaluit, est malorum omnium radix teste Apost. *1. ad Timoth. 6.*

In simili classe est magna iracundia, quæ suffragante experientia non extenuatur, nisi diligenter occasio externa irascendi etiam in hominibus virtuti deditis vitetur.

In cæteris, in quibus nec est passio vehemens, nec vitiosus habitus adeo intensus, nec tentatio valde urgens, communiter non est obligatio vitandi externam occasionem, ut si quis ex conversatione cum amicis omittat aliquando misfam præceptam. His ita prænotatis, ac apprimè pro usu quotidiano in sacro tribunali memoria tenendis, descendo ad decisionem secundæ part.

tis §. quinti.

* *

Deciditur, an adire, aut retinere peccandi periculum sit mortale?

777. **D**ico primo, aditus, aut retentio occasionis proximæ, sive periculi formalis ut talis in materia gravi est semper peccatum mortale, ita omnes Theologi apud Carden. cit. *Dissert.* 40. num. 54. probatur mortale est voluntarie adire, aut retinere occasionem proximam, seu periculum proximum mortaliter peccandi, sed occasionis proximæ ut talis, seu periculi proximi ut talis aditus, aut retentio est semper voluntaria per num. 773. Major probatur ex Matth. 5. *si oculus tuus dexter scandalizat te, erue eum &c.* per oculum dexterum, & manum dexteram S. Chrysoft. intelligit concubinam, ceteri SS. Patres cum Aug. lib. de *Sermone Domini &c.* universalius intelligunt omnem occasionem cujusvis personæ provocantem ad peccatum.

Hinc justè Innoc. XI. damnat hanc propositionem ordine 62. *proxima occasio peccandi non est fugienda, quando causa aliqua utilis, aut honesta non fugiendi occurrit, & 63. licitum est querere directè occasionem proximam peccandi pro bono Spirituali, aut temporali nostro, vel proximi.*

778. Dico secundo, adire periculum probabile peccandi explicatum num. 772. absque necessitate est mortale Carden. num. 40. ex communi contra Caramuel postea retractantem, Murciam, quos videtur sequi Gobat *Theolog. Ex-*

perim. tract. 7. num. 726. casu 16. probatur nulli absque mortali est licitum subire absque necessitate malum certò animæ grave, talis enim omnium judicio imprudentissimè ageret, sicut nemo à mortali imprudentia exculparet eum, qui citra necessitatem vitam exponeret periculo probabili mortis, atqui adiens absque necessitate periculum probabile mortaliter peccandi subit malum certò animæ grave, nimirum periculum amittendi gratiam, quod est longè gravius periculo amittendæ vitæ, ergo illi absque necessitate non est licitum adire probabile periculum mortaliter peccandi, consequentia hæc urgetur, quod charitas erga seipsum obliget sub mortali, ut quisque quantum moraliter fieri potest se reddat securum à summo malo, quale est amissio summi boni per amissam gratiam.

Opponit Caramuel sequens Sophisma in *Theolog. Regul. D. 70. n. 1058.* datur periculum probabile peccandi, ergo probabile est periculum peccati, & probabile est nullum dari probabile periculum peccati: Sophisma constat ex num. 772. transit enim argumentans à probabilitate futuri periculi, ad non probabilitatem ipsius periculi, cum tamen sit certa existentia periculi, solumque probabilitas cadit supra futuritionem, & non futuritionem peccati, concessio igitur antecedente nego consequentiam. Ex his.

Deduco primo, quod spontaneus aditus periculi probabilis peccandi mortaliter sit peccatum ejusdem speciei cum peccato, cujus committendi periculo se exponit per n. 770.

Deduco secundo, quod occasio extrin-

trinseca probabilis peccandi sit eo ipso occasio proxima peccandi, proinde ad occasionem proximam peccandi dico non requiri periculum certum, sed sufficere probabile, Carden. *num.* 47. Sanch. *lib.* 1. *Decal.* c. 8. *num.* 1. & 3. & quotquot asserunt in proximo periculo versari eum, qui credit se in occasione tali frequenter, aut fere semper peccaturum, ita Soarez ex descriptione occasionis proximæ, quam amplectitur etiam Lugo *num.* 149. *Pal. p.* 1. *tr.* 2. *D.* 1. *p.* 9. *§.* 3. *n.* 2.

779. Dico tertio; dum occasio externa, sive periculum materialiter acceptum vitari non potest ejus aditus, aut retentio caret peccato: contra est mortifera, quando est moralis potestas tollendi occasionem proximam, si occasione sit conjuncta vehemens passio, aut habitus pravus, aut acris suggestio, & à fortiori, si hæc sunt simul associata. Hæc secunda pars eruitur ex sequela quarta *num.* 775. quia tunc est unicus modus extenuandi formale periculum per amotionem occasionis, quæ supponitur mortaliter amovibilis.

Probatur etiam pars prima, quod tunc periculum materiale non sit voluntarium, sed necessarium, in quod non cadit sententia Christi, de qua in conclusione prima, non enim amat, sed patitur periculum, nec hoc est formaliter peccatum, sed duntaxat occasio ejus, ita *Pal. num.* 8. Soarez, Sanchez contra alios. Ut autem hoc sit verum, debet sub peccato mortali per actus proprios virtutum extinguere periculum formale armando se adversus occasionem externam, nisi enim id faciat, jam se exponit

voluntariè formali periculo mortaliter peccandi.

Unde filiusfamilias impotens ejicere domo concubinam, nec potens moraliter domum deserere paternam tenetur sub mortali procurare actus proprios internos, quibus extenuet formale periculum.

780. Ex his oritur difficultas periculosa resolutionis, & in particularibus casibus difficillimæ, nempe quanta debeat esse incommoditas, quæ sufficiat, quominus quis cogatur externam occasionem deserere.

Communis Theologorum deposcit causam urgentem, ac asserentem gravissima incommoda. Alij specialius loquentes exigunt grave detrimentum spirituale, vel temporale, inter quos Dicastell. *num.* 340. ait, quando non potest occasio relinqui sine scandalo, gravi infamia, aut damno gravi spirituali, vel temporali, potest quis absolvi, licet nolit occasionem deserere.

Joannes Sanch. in *Select. D.* 10. *num.* 20. tria docet. Primo esse absolvendum non expellentem domo concubinam, cui dedit mutuo centum aureos, quos spes nulla est recuperandi eâ ejecta, Secundò extendit id ipsum, si concubina nimis utilis esset ad lucranda bona temporalia mediâ negotiatione. Tertio ampliat, si concubina nimis utilis esset ad oblectamentum concubinarij, dum deficiente illo nimis agrè vitam ageret, & alia epule radio magno concubinarium afficerent, & alia famula nimis difficile inveniretur.

Omnes

Omnes tres propositiones ut improbabiles merito rejicit Arriag. *de Pœnit. D. 38. num. 36.* Tertiam damnat Alexand. VII. Proposit. 41. omnes tres proferri ab Innocent. XI. ostendit Carden. *Dissert. 40. num. 151. in Proposit. 62. relata num. 777.*

Respondeo ergo ad difficultatem, & dico quartò nulla causa excusat ad non deferendum periculum formale, sive occasionem proximam peccandi. Conclusio est certa supposita conclusione primâ, cum semper sit homini liberum avertere occasionem proximam, & formale periculum, sed hoc ipso nulla causa potest excusare ad eam ut talem retinendam. Major est Carden. *Crisis Theolog. Disp. 18. num. 102.* Minor est ejusdem *num. 204.* docentis nullum præceptum obligare ad se exponendum periculo formali peccandi.

Dicò quintò, ut licitè possit adiri, aut retineri occasio externa peccandi, requiritur, & sola sufficit impossibilitas physica, aut moralis eam non adeundi, vel deferendi, *cit. Dissert. 40.* Carden. *num. 132.* probatur, quando non sufficit causa honesta, & utilis, requiritur necessaria reddens oppositum physicè, aut moraliter impossibile, sed ut aseat, vel retineatur occasio externa, non sufficit causa honesta, nec utilis secundum damnatam proposit. 62. adductam *num. 777.* ergo requiritur causa necessaria reddens oppositum physicè, aut moraliter impossibile. Confirmatur quando non est physica, aut moralis impossibilitas, potest sine magna difficultate occasio non adiri, aut habita deferri, sed si sic, ejus

aditus, aut retentio est voluntaria, proinde mortaliter culpabilis.

781. Quares quæ sit dignoscendi Regula, quod hæc, aut illa incommoditas reddat physicam, aut moralem impotentiam non adeundi occasionem peccandi externam, aut habitam deferendi. Respondeo Regulam universalem, & certam ob multipliciter circumstantiarum dari est impossibile, sed juxta communem Doctorum sententiam est relinquendum prudenti judicio Confessarij.

Pro praxi tamen sic exponit P. Paulus legneri *in Instrucl. Confessarij c. 5.* præceptum, inquit, fugiendi occasionem impositum est à lege naturali ad minuenda, non ad augenda peccata, quando igitur difficilior est in praxi tollere occasionem, quam hæc stante reipsa evitare peccatum, non potest esse obligatio deferendi.

Coincidit doctrina Antonij Perez *de Pœnit. D. 3. c. 4. num. 64.* tres requirentis conditiones ad obligationem deferendi. Prima est, quod retentâ occasione probabiliter in ea sit peccatum futurum, præferim, si impossibile sit non futurum. Secunda quod vitatio occasionis sit efficax fuga peccati, id est, tollat probabilitatem de futuro peccato. Tertia quod vitatio occasionis non inducat majus peccandi periculum, quam sit ipsa occasio vitanda, neque sit difficilior vitatio occasionis aliâ licitâ, quam vitare peccatum post deferatam occasionem, obligatio enim vitandi occasionis imponitur à lege naturali ex fine minuendi periculum peccati, ergo nequit esse obligatio vitandi, quando vi-

tatio

ratio occasionis auget periculum peccandi.

Hinc *num. 66.* infert filium familias non teneri exire domo paternâ, in qua habet concubinam, dum illi est intollerabilius deserere domum, quam non succumbere occasione peccandi, & obligatio domum vitandi præberet illi majorem peccandi occasionem.

Illatio hæc à fortiori habet locum in filiafamilias, habente domi complicem fornicationis.

Eandem doctrinam applicat periculo peccandi in officio, dum istud est necessarium medium vitam sustinendi, si autem facile deserere potest, & tamen vitam sustentari, est indubitata deserendi obligatio.

782. Duo obijciuntur contra primam partem conclusionis tertiæ, & conclus. quintam quoad obligationem moralem. Primo, filiusfamilias aut Filiafamilias tenetur domum paternam fugere dum ea incendio conflagrat, etsi fuga sit moraliter impossibilis, ergo etiam tenetur fugere incendium spirituale animæ cum morali impossibilitate fugiendi. Secundo, ob centum aureos moraliter necessarios ad vitam sustentationem non licet se exponere periculo favientis Leonis, ergo nec periculo peccandi.

Respondeo ad primum, negando consequentiam quia manendo in domo conflagraret certo sine spe conservandi vitam, è contra sine fuga externa occasio- nis potest vitare peccatum extenuando periculum formale per actus de quibus *num. 773.*

Exemplum ab incendio ductum evincit solummodo, quod etiam propter ex-

R. P. Karch, Diff.

tremam necessitatem vitandam non possit ullus se exponere periculo proximo, seu formali lethaliter peccandi juxta conclusionem quartam, secus quod nequeat vitari occasio externa. Hinc.

Ad secundum Respondeo consequentiam esse bonam de periculo peccandi formali, per *num. 780. Vers. Respondeo ergo.* de materiali vero, & de occasione externa non valet, disparitas est, quod in antecedenti non supersit aliud medium vitandi mortis periculum, quam non acceptando centum aureos, oppositum dic de consequenti, de quo mox plura.

Plura practica quesita de proximo peccandi periculo examinantur.

783. **Q**uaeres primò, Titia, cohabitans thoraliter Caio obligato illi solvere centum aureos, vel vero Titia dedit Caius mutuos totidem, si Titia deserat cohabitationem, amitteret centum aureos, similiter Caius, si illam domo pellat periclitatur manifestè de suorum amissione, potestne alteruter absolvi nempe Titia sine obligatione cohabitationem deserendi, & Caius quin expellat Titiam?

Ratio simpliciter affirmandi est, quod centum aureorum amissio videatur moralis necessitas retinenda occasionis excusans à peccato per *conclus. 5. num. 780.* & ita tradit Joan. Sanch. in *Select. D. 10. num. 20.* Navarr. *summa cap. 3. num. 26.*

Responder Pal. *p. 1. tract. 2. D. 2. p. 9. §. 3. num. 14.* non excusandum, Dddd

si occasio sit diuturna, & graviter moveat, neque ex amissio debito grave damnam patiatur sed est deferenda occasio.

Respondeo conformiter dictis *num.* 780. in conclus. quinta negative, nisi centum aurei sint necessarij moraliter ad vitæ sustentationem, ut si sine illis non nisi ægerrimæ possit vivere.

784. Quæres secundo, an sit obligatio fugiendi occasionem externam, quando hæc moraliter non est vitabilis, ex altera vero parte Confessarius judicat concubinarium mansurum in periculo formali, ut si est moraliter certus illum non adhibiturum media necessaria Spiritu- alia, ut ab intrinseco, id est, per actus internos tollatur formale periculum. Respondeo negative, quia ex duobus medijs, uno moraliter impossibili, altero moraliter possibili ad consecutionem finis non est obligatio eligendi moraliter impossibile, dum potest eligi moraliter possibile, etsi supponatur quis nolle ponere moraliter possibile, etsi enim nolit hoc ponere, potest tamen ponere, & licet tunc maneat in periculo, attamen non est obligatio vincendi moralem impossibilitatem, quia stante hoc potest formale periculum fugere per actus internos, quos si nolit adhibere, est incapax absolutionis, Cardenas *Crisis Theolog. Disput. 18. n. 194.*

785. Quæres tertio, quid si moralis impossibilitas vitandi occasionem externam concurrat cum morali impossibilitate extenuandi periculum proximum peccandi per efficac propositum non peccandi, ut si puella omnibus vitæ medijs destituta alatur à concubinario, qui eam certo expellet domo, si commercium re-

cuset: hoc casu complicatur occasio externa, & proximum, seu formale periculum: neutra pars est moraliter vitabilis; non occasio, quia, nisi in eo perseveret, non habet alimenta; non formale periculum, quia nequit habere efficac propositum manendo, nisi resistat, si autem resistit, certo ejicitur. Respondeo puellam obligari domo egredi, Carden. cit. *Dissert. 40. num. 146.* quia quando medium moraliter impossibile est unico necessarium evitandi peccatum mortale, est obligatio id eligendi, ut ex terminis est notum, cum mortale sit vitandum etiam cum vitæ jactura, sed in hoc casu fuga hujus domus est medium unice necessarium evitandi peccatum mortale, ergo est obligatio eligendi fugam hujus domus. Quapropter hæc puella non est absolvenda priusquam sponte deserat occasionem, quia est urgentissimum indicium inefficacis propositi, si egredi nolit sponte, sed duntaxat vi expulsa, est enim moraliter certa se expellendam, nisi consentiat, sed cum certitudine, & cum nolitione sponte egrediendi, non potest stare efficac propositum, sed indicat quod volendo persistere velit continuare concubinatum, Carden. *num. 150.*

786. Quæres quarto, an impossibilitas Theologica deferendi occasionem externam, id est, proveniens ex præcepto (de qua *num. 774.*) liberet à peccato retentionem occasionis, aut ejusdem aditum e. g. scemina est in vitæ periculo, nisi Chyrurgus v. g. Petrus secretis partibus applicet medelam, hic autem experientia didicit se inde ordinariè labi in voluntatis pollutiones, is necessitate Theologica

logici vi præcepti Charitatis, imò etiam iustitiæ si sit stipendiatus, debet mederi, teneturne mederi, aut declinare occasionem lapsus non medendo. Respondeo obligari ad medendum, Carden. cit. *Disp. 18. num. 205.* quia in concursu duorum præceptorum compossibile, est utrumque implendum, sed hic est concursus similis, nempe præceptum operæ ferendi proximo, & præceptum declinandi formale periculum, seu occasionem externam peccandi; estque utrumque implebile, primum medendo, secundum extenuando. formale periculum per actus proprios juxta *num. 773.*

Dixi imò etiam *Fustitia &c.* quia si non sit obligatio ex Iustitia, essetque alius, qui posset mederi, non posset Petrus ejusmodi obsequium præstare (nisi medela foret moraliter necessaria ad sui sustentationem) conscius suæ fragilitatis, & lapsus frequentis, etsi proponeret emendare, quia hoc propositum ob tenuitatem adversus vehementiam passionis est inefficax ad tollendum formale periculum per *num. 775. & 776.*

Resolutio data ad quæstionem procedit in pluribus similibus eventibus, ut in Parocho ex Iustitia obstricto audire confitentes etiam fœminas Parochianas, in quarum confessionibus experitur ordinarie pollutiones voluntarias, seu cum consensu. In Religioso adstricto ad eandem ex obedientiæ præcepto. Uterque periculum materiale non amat, sed patitur (nempe si alia via evadendi non superest) Pal. *num. 113.* Rhodes. *de peccatis D. 1. 7. 3. S. 2.*

Notantur dixi: *Si alia via evadendi non superest:* nam si Parochus po-

test habere Vicarium, tenetur ad conducendum, ut evitet occasionem, cum aliter nequeat extenuari formale periculum: aut si habet patrimonium sufficiens debet Officium resignare; Religiosus vero debet à superiore petere liberari à tali functione, si potest sine nota infamia, cit. Pal.

787. Quæres quintò an pœnitens sapius absolutus propter grave detrimentum, ne scilicet faceret jacturam bonorum temporalium moraliter necessariorum ad vitam (quam jacturam subiret remotà à se occasione) sed semper relabitur sine ulla emendatione, sit cogendus ad istam jacturam pro obrinenda absolutione. Affirmat Soares *de Pœnit. D. 32. S. 2.* in fine.

Respondeo per se loquendo negativè cum Dicastill. *de Pœnit. D. 6. n. 354.* Lugo *de Pœnit. D. 14. n. 156.* Ratio, quia adhuc stare potest verus dolor cum vero proposito absque voluntate deferendi occasionem cum tanto damno.

Dixi per se loquendo, nam per accidens est locus sententiæ Suarij, potest enim aliquando, imò debet Confessarius absolutionem differre, quoniam frequens relapsus potest fundare prudentem præsumptionem inefficacis propositi, istud enim dum est efficax, non solet tam facile, aut tam cito infringi circa id, quod moraliter præstari potest Lugo *n. 160.*

Dubitabis an dicta de obligatione vitandi occasionem peccandi procedant non tantum respectu peccati determinati in specie, sed etiam in communi, seu in genere, ut si ex conversatione cum amico labaris sepe nunc in peccatum luxu-

ria, nunc furti, nunc ebrietatis, &c. Respondeo affirmative cum Lugo à num. 161. Dicastill. à num. 359. quia non minùs peccatum mortale in communi est vitandum, quam determinatum, seu in specie, quando est medium moraliter possibile illud subterfugendi, uti moraliter vitari potest certa persona, aut certa domus, aut etiam si plures personæ, aut domus sint vitandæ, possuntque moraliter vitari, dummodo non sint multæ. Hinc viduus oneratus copia prolium tenerarum, pro quibus carere non potest aliquâ femina, nec uxorem habere potest defectu mediorem, aut non datur femina volens illi nubere, ille autem est in proximo periculo peccandi cum femina conductâ qualicumque sive senæ: sive juvene, ejusmodi viduus non potest obligari ad præsentem, quam habet, dimittendam, quia per hujus dimissionem non cessat periculum cum alia assumenda. Hic ergo curandus est alijs remedijs differendo ad tempus absolutionem.

Opportunè potest inquiri quibus sit neganda, aut differenda absolutio, & quando pœnitens præbeat indicia dubie, aut debite dispositionis pro absolutione?

788. **E**Xistimo non fore ingratum Confessarijs præsertim junioribus, si arreptâ occasione ex periculo peccandi, de quo §. quinti est titulus, descendam ad enodandas difficultates, quas attingit præsens mota inquisitio, habentque nexum cum peccandi periculo.

Nulli impertiri posse absolutionis beneficium, qui voluntariè retinet occasionem externam proximam peccandi, liquidum est ex num. 780. eo quod ejus retentio sit mortaliter mala.

Difficultas prima est, an potens moraliter deferere occasionem proximam peccandi possit saltem primâ vice absolvi, antequam illam deferat cum firmo proposito illam tollendi.

Conspirant universi Doctores publicum concubinarium non esse publicè absolvendum etiam primâ vice ante ejectionem concubinam, quia talis absolutio esset scandalosa, Platelius p. 5. *Cursus Theologici* num. 848. An autem privatim possit absolvi est eadem difficultas, ac de eo, cujus concubinatus est secretus, de quo præsens est quaestio, ad quam quid sentiant Doctores referam, priusquam respondeam.

Occultum concubinarium posse absolvi primâ vice, imò etiam secunda docet Pal. 1. p. tr. 2. D. 2. p. 9. §. 3. n. 18. monet tamen rarò esse absolvendum ante ejectionem præsertim ex jis, qui semel intra annum confitentur, quod extendit et si Confessarius rite judicaret dispositum, quia et si tunc non ageret contra munus Judicis, ageret tamen contra munus Medici, qui præcavere debet futura mala, quibus se implicat ejusmodi, si absoluti ante amotam occasionem dimittantur, uti docet experientia.

Moya de Pœnit. tr. 3. D. 7. q. 5. num. 8. antecedenter à Confessario non reprehensum, modo autem correptum, si advertat extraordinarium dolorem, ac propositum efficacissimum relinquendi statim

statim occasionem, potest denuo absolvi, quia Confessarius nondum est expertus fractionem propositi tam efficacis, & ideo potest prudentissime judicare esse rite dispositum.

In eandem opinionem conspirat Lugo de Pœnit. D. 14. num. 151. existimans, quod præfatus extraordinarius dolor cum extraordinario proposito non peccandi cum femina domi retenta faciat ex occasione proxima non proximam, quia sic armatus est multo fortior, quam erat prius, potestque probabilis de ipso sperari victoria tentationum, quibus antea semper succumbebat. Ampliat, ad eum, qui non relicta occasione e.g. femina domesticâ proponit alia media adhibere, ut si proponeret nunquam solus cum sola colloqui, aut inveniri, ejus aspectum pro virili fugere, &c.

Id ipsum amplectitur Tamb. in Methodo Expedi. Confess. lib. 3. c. 3. §. 3. num. 6, Gobat tr. 7. Experim. Theolog. à num. 532. absolveret etiam ter, vel quater absolutum nondum eliminatâ complice, si nunc penitens sponte juret se quamprimum feminam dimissurum, nequaquam autem postea, si perjurus rediret.

789. Econtra nec primâ vice posse absolvi contendit communior sententia apud, & cum Carden. Crisis Theolog. D. 18. à num. 119. & ad proposit. Innocent. XI. Dissert. 40. à num. 75. citans Thomam Sanch. Lib. 2. Decal. c. 32. num. 45. Coninck de Pœnit. D. 8. dub. 17. num. 133. ubi ait non expedire, absolvere antequam defacto separentur, etsi parati sint jurare se semper

deinceps castè victuros, nec admittere debet, sed jubere eos ante absolutionem separari.

Azor p. 3. Lib. 3. c. 6. q. 2. extendit ad concubinarium putativum, seu communiter existimatum propter feminam secum commorantem.

Filliuc. tr. 30. c. 2. q. 11. nu. 56. negat absolutionem ante ejectionem concubinæ etiam in Articulo mortis, si tempus superfit, & non adsit magna necessitas illam retinendi citra scandalum.

Consentiunt alij apud Dian. p. 5. tr. 14. & Miscell. 2. Resol. 107. concubinos secretos rarissime posse absolutione donari ante separationem, nunquam autem, si non sint ira occulti, ut absque ullo scandalo cohabitare possint, ut si unus, aut duo sciant concubinatum inabsoluti sunt dimittendi, quia etiam unius, aut duorum scandalum est vitandum, voluntque procedere etiam in articulo mortis, nisi mors urgeat, & tempus desit, tunc sufficit propositum.

790. Addo his P. Paulum Segneri Innocentij XII. Theologum, qui ad nostram difficultatem in instructione Confessarij c. 5. à vers. Non itaque, &c. sic loquitur: Moneo, ne fidem attribuas ipsis (nempe promittentibus ejectionem) & ne citra casus extraordinarios (qui ab universali regula sunt excepti) errorem hunc muneri tuo probrosissimum admittas, nempe absolutionem conferendo, priusquam occasio sit sublata, quando tolli potest. Prius sagitta extrahenda est, ac tum medendum

dum vulneri. Non nego quorundam esse sententiam posse prima vice absolvi poenitentem datâ promissione se quam primum sua obligationi satisfacturum. Ego vero peto, quod dixi, regulariter loquendo, ne id facias: nam patere illorum dixerim, qui te ista docent, experientia, quæ operarium informat ad suggerenda Consilia etiam Magistris, nobis demonstrat poenitentes tales in hunc modum absolutos finito Paschali tempore non solum nullam evadendi retia ista gerere sollicitudinem, verum etiam instar Sylvestrium caprarum insanientium consopiri. Centum inveniuntur prætextus & antequam remouentur peccandi occasiones, multiplicantur potius lapsus &c. quod si poenitens sæpius jam sefellit fidem tibi, vel alijs in præteritis confessionibus datam, denuncio tibi, quod illum non solum nullâ ratione debeas absolvere, sed nec possis. Denique si nihilominus tibi pluris facienda videntur verba poenitentis, quam opera præterita, & absque justa causa eum censes sufficienter contritum, ideoque absolvendum, placeat tamen audire, quæ tibi candidè loquor, non agis ut bonus confessorius, etsi obis partes iudicis, certo non satisfacis Officio Medici, ad quod obligatur etiam Confessorius, Lugo num. 171. Cum finis hujus Sacramenti sit non so-

lum dolere præteritas culpas, sed etiam futuras impedire: primum spectat ad Sacerdotem ut Judicem, secundum ut ad Medicum spiritualem, ergo licet poenitens sit contritus, quantum tibi videtur attamen non est æquum, ut ipsum sanum relinquant in faucibus Draconis ejusmodi est relapsus, cum possis eripere ex tam atroci periculo per usum remedij unicè necessarij adversus hoc malum nempe urgendo, ut præmittat ea, ad quæ tenetur, ac differenda absolutionem eò usque dum omnia impleverit. Hucusque vir doctissimus, ac æque sanctissimus, atque per totam Italiam fumosissimus Concionator, ac Missionarius, cui utpote per tot annos experto omnifortis hominum Confessorio fides prudenter negari non potest in negotio poenitentis, de quo est difficultas prima. Præsupposito in utramque partem ad eam Doctorum sensu.

791. Respondeo ad difficultatem regulariter non esse absolvendum etiam primâ vice, sed differendam absolutionem poenitenti concubinario etiam occulto scienti occasionem talem esse impedimentum ad absolutionem, priusquam eliminat concubinam. Probatum existens in statu peccati mortalis tempore danda absolutionis est hujus incapax, sed sciens occasionem non remotam impedire absolutionem retinens eandem tempore absolutionis, dum potest eam moraliter removere existit in statu peccati mortalis actualis, ergo sciens occasionem non remotam impedire absolutionem retinens

eandem, dum potest moraliter remove-
re, tempore dandæ absolutionis est hujus
incapax. Minor probatur, quod in mo-
ralibus, voluntarie retinere proximum
periculum peccandi, ac peccare peccato,
cujus est periculum, sunt ejusdem malitiæ
secundum receptam doctrinam Soarez
to. 5. in 3. p. D. 18. S. 3. n. 16.

Dixi negandam absolutionem scien-
ti retentam occasionem impedire abso-
lutionem, quia si pœnitens ignoret quod
impediat, non videtur neganda absolu-
tio pro prima vice, quia non ejectio con-
cubinæ secundum se est licita, nec est vo-
luntaria, ut est impeditiva absolutionis,
aliunde etiam, ut supponitur, est para-
tus eam fugere, quam primum edocetur
de obligatione hujus præcepti, quod ob-
ligat pro semper, & hucusque ob invin-
cibilem ignorantiam non imputabatur illi
ad culpam.

792. Difficultas secunda an negan-
da absolutio nobilibus morosis in sol-
vendo debita mercatoribus. Respondeo
si adsit impotentia, aut sit mora ex de-
fidia, nec creditores patiuntur notabile
damnum absolvendos esse, secus si defe-
ctus nascitur ex affectu pecuniæ, aut in-
terim splendide vivant, convivia in-
struant, ludant, &c. si impotentiam sol-
vendi prædant, monendi sunt ut par-
cius inter limites sui statûs similia insti-
tuant, minuunt famulitium, à ludo fre-
quenti, aut sumptuoso abstineant. Hæc
reculantes sunt absolutionis incapaces ita
communior cum Less. Lib. 2. de just.
c. 16. dub. 1. n. 19.

793. Difficultas tertia quibus ex
indicijs valeat colligi probabilis suspicio

dubiæ dispositionis pœnitentis, proinde
esse differendam absolutionem. Respon-
deo cum Platel. *Curs. Theolog. p. 5. à
num. 845.* id pendere ex reflexione pru-
denti supra varias circumstantias, cense-
ret autem in casibus sequentibus (ex quibus
de alijs facile erit judicare) esse dubiam di-
spositionem primo, quando post ali-
quot iteratas confessiones adhuc lapsus
sunt frequentes, hic tamen attendendæ
sunt limitationes, de quibus cit. Platel.
à num. 823. Secundo si aliquoties abs-
que justa causa non implevit promissa in
famæ, aut bonorum restitutione.

Tertiò si contra fidem semel, atque
iterum datam occasionem peccandi non
deseruit, aut si post aliquoties promissam
reconciliationem cum proximo ad scan-
dalum publicæ amicitie tollendum fidem
fregit, aliasve promissiones circa res gra-
ves non servavit.

Quartò si post diu omissam confes-
sionem sint lapsus frequentes, ac interea
apparet negligenter discussa conscientia,
tunc per se loquendo est differenda abso-
lutio, nisi instet mortis periculum, aut
pœnitens ob ruditatem per se ipsum suffi-
cienter eam non discutiet, aut si dilatus
non speretur rediturus, aut si diu caritu-
rus redeundi opportunitate, in similibus
enim eventibus debet Confessarius sup-
plere defectum per interrogationes pœni-
tenti accomodatas.

794. Si petas scire, quando cen-
sendi sint relapsus alicujus pœnitentis fre-
quentes, ex quibus Confessarius possit
conjecturare inefficaciam propositi, ac
dubiam dispositionem Respondeo verbis
Platel cit. *Si Confessionibus aliquoties
repeti-*

repeitis (si unica tantum confessio relapsus istos præcessit, comminitor nequit esse, signum inefficaciae presentis doloris, & propositi) reincidentia pœnitentis in eadem peccata fuerint frequentes post singulas Confessiones (unus alterve relapsus intra tempus notabile non sufficit ad prudenter judicandam nullitatem propositi. Censetur autem frequens relapsus, si sit quotidianus, aut fere quotidianus: imò talis esse videtur, si singulis septimanis ter, aut quater contingat, aut ad singulas occasiones occurrentes, &c. maxime si in externo opere peccatum compleatur) eoque d. liberata (reincidentia enim indeliberata, uti sæpe fit in assuetudine jurandi, blasphemandi, imprecandi, quamvis frequentes non arguunt fictionem doloris, & propositi, dummodo adhibeatur aliqua diligentia ad tollendum talem habitum prævium) atque inceperint eodem, aut uno, vel altero die post Confessionem (si enim post hanc aliquamdiu in doloris, & propositi abstinuit, presumendus est habuisse verum dolorem) nec in presenti confessione appareant signa majoris doloris quam in præcedentibus (si signa ejusmodi appareant, ut si præter morem singultiat, lachrymetur, si paratus sit ardua quædam facere ad vitandum relapsum, aut saltem ea omnia, quæ Confessarius

in eum finem suggeret, poterit iterum absolvi (nec mutata fuerint circumstantia, talis videtur indispositus, adeoque non absolvendus: secus si circumstantia sint mutata, ut si jam occasio relapsuum sit sublata, si novum vitæ genus sit aggressus: si foret in periculo mortis. Hæc ille, cujus doctrinam in hoc puncto nihil solidius, nihil clarius, quam si Confessarius præ oculis habeat, non agere in singulis casibus ferre poterit iudicium, an recidivus pœnitens sit absolvendus:

Dices Confessarius debet credere pœnitenti, & absolutionem petenti, si dicat se vere dolere, ac firmiter emendationem proponere. Respondeo cum admirabili Theologo (ita fuit olim appellatus P. Antonius Perez) de Pœnit. D. 3. c. 4. num. 64. debere, quando non est fortior præsumptio in contrarium, qualem præsumptionem meo iudicio inquit, frequentia relapsus facit.

Unde ab Innocent. XI. est prohibita propositio 60. ista: Pœnitenti habenti consuetudinem peccandi contra legem DEL, naturæ, aut Ecclesiæ, etsi emendationis nulla spes appareat, nec est deneganda, nec differenda absolutio, dummodo ore proferat se dolere, & proponere emendationem.

795. Allegata proxime indicia de nullitate dispositionis ostendunt merito censuisse Thyrsium Gonzalez. 10. 3. Theologia D. 41. a num. 34. sequentium confessiones præteritas fuisse nullas ob ineffi-

inefficaciam propositi, proinde esse repetendas.

Primo, mercatoris ex consuetudine falso jurantes se merces tanto pretio emisse, nec posse infra vendere. Verum de his observa, quod Sporer relatus *num.* 723. plerosque liberat à perjurio secluso errore.

Secundo, concubinariorum post iterata proposita non eicientes complicem dum poterant, ut si complex moraliter non sit evitabilis, pœnitensque adhibuit serium conatum se emendandi utendo remedijs à Confessario dictatis contra recidivam, ac occasiones extrinsecas, prout erat pollicitus removit, esto aliquoties sit relapsus post Confessionem, iste non præbet sufficiens fundamentum nullitatis propositi, sed potius accidisse relapsum ex fragilitate.

Tertio, non restituentes post iterata restituendi proposita in Confessionibus, dum habent bona, ex quibus satisfaciant, si in una, aut duabus Confessionibus non impleverunt promissum, non possunt prius absolvi, nisi debitum expungant. *Relege num.* 790.

Quarto, consuetudinarij molles, id est, frequenter se polluentes post repetitas Confessiones, ac Eucharistiæ usum sine ulla numeri imminutione; licet enim recte cohereat Confessio cum vero proposito non peccandi, & paulo post ingruente gravi tentatione relabi, siquidem Confessio nos non reddat impeccabiles, attamen post iterata Sacramenta cautius non incedentes, sed cum eadem facilitate, ac frequentia relabentes, ac si nunquam Confessi fuissent, nullum dant Confessario indicium sinceri propositi, *R. P. Karck, Diff.*

hoc utpote Spirituale probari debet per actus externos, velut effectus.

Quinto, inimicitias gerentes cum suo proximo, dum, quamvis dicant, se non velle eis malum, nullam tamen præmittunt occasionem proximo nocendi, vel in honore de eis obmurmurando, vel in bonis externis impediendo occasiones, in quibus proximus posset res suas augere, vel callidè obsistendo, ne promoveatur ad officia: quique prætextu frivolo nolunt communicare cum proximo, sed fugiunt ejus conversationem, nec ejus domum ingrediuntur, nec æquo animo ferunt. ut proximus ad ipsorum domum divertat.

Sexto, qui post Confessionem nihilo vivunt cautius, ac proximâ occasione se offerente post Confessionem exiguo temporis tractu interposito ruunt plenè deliberatè in peccata, secus qui post factas bonâ fide Confessiones sciunt se cautius vixisse, quam antea, ac minus se prolapsos, aut per longiorem temporis tractum se conservasse sine gravi lapsu, quam solebant ante Confessionem, tales enim probabiliter possunt judicare efficaciam propositi, nec certitudo requiritur, uti asserit cit. Gonzalez *n.* 28.

796. Difficultas quarta, quæ sint è contra indicia Solida dispositionis debita. Respondeo cum Platel. cit. *num.* 856. esse sequentia, primo ex motu proprio post diligens examen Confessio accuratè facta, videlicet exprimendo singulas peccatorum species cum determinatione numeri, ac circumstantiarum aggravantium.

Secundo, gemitus, suspiria, lacry-

Eccc

cry-

crimæ, aliaque similia signa intensi doloris.

Tertio, difficultas gravis superata e.g. manifestatio criminis gravis ex pudore suppressi.

Quarto, longum iter initum propter faciendam Confessionem.

Quinto, oblatio Missæ, Eleemosynæ, jejunia; preces fusæ ad obtinendam gratiam verè poenitendi.

Sexto, generalis Confessio vitæ to-

tius. Septimo promptitudo subeundi graves pœnas in partem satisfactionis, aut adhibendi difficilia remedia adversus peccata.

Octavo occasiones peccandi abruptæ cum animi lucta, aut graves tentationes superata.

Nono, abstinentia à peccato per aliquot dies ante Confessionem, idque intuitu illius.

ARTICVLVS VII.

De subiecto peccati, & de peccatis internis.

797. **P**atritius Sporer *p. 1. tract. 1. Præmiali cap. 6. nu. 2. ex D. August. lib. 12. de Tim. cap. 12. D. Th. 1. 2. quest. 15. art. 4.* Mentem sive rationem humanam, uti & voluntatem dividit in superiorem, & inferiorem. Mens superior est intellectus iudicans secundum rationes æternas, nempe secundum regulas honestatis ad gloriam, aut inhonestatis ad pœnam æternam. Ratio inferior est idem intellectus iudicans secundum rationes temporales, id est, commodas, aut incommodas, sensibiles. Hinc voluntatis pars superior dicitur, dum voluntas operatur juxta rationes æternas, seu quatenus tendit in proposita objecta secundum regulas honestatis, aut inhonestatis; si tendit secun-

dum rationes temporales, dicitur pars, sive portio inferior.

Constat ex *num. 689.* peccata alia esse interna, sive cordis, alia externa, sive ore, aut opere externo consummata.

Item in quovis peccato est malitia materialis, & formalis explicata *num. 521. & sequentibus, ac 686.* materialis inest actibus tam externis, quam internis per *n. 521. & sequentes.*

Subiectum malitiæ formalis intrinsecum est ipsa materialis malitia ejusdem, quod subiectum potius dici solet materiale peccati, subiectum vero immediatum, seu inhæSIONIS extrinsecum est ipsa voluntas actum eliciens, subiectum immediatum malitiæ materialis (cum hæc sit propria